

† PEKKA PANKKONEN 1883—1972

Pekka Pankkonen

Karjalan Sivistysseuran ainoa elossa oleva perustajajäsen, kauppias Pekka Pankkonen kuoli 8. 4. 72 Petäjärvellä.

Pekka Pankkonen syntyi 13. 1. 1883 Uhtualla, Vienassa, Kalevalan kehdoissa, tsaarinajan ankeissa oloissa. Itä-Karjala, Viena ja Aunus olivat silloin mahtavan tsaarin valtakunnan syrjäinen, takapajuinen, hyljeksitty »takapiha». Sen aikainen venäläinen sananlasku »Korel, koru jel», karjalainen syö kuorta, oli täyttä totta. Voidakseen tulla toimeen leipään oli sekoitettava »petäjistä».

Karjalaisten henkinen elämä oli tästä huolimatta sisäلتörikas ja monivivahteinen. Perinteitä ja elämän puhdaita muotoja vaalittiin ja myös noudatettiin. Tämä oli Pekka Pankkosen nuoruuden tausta.

Vienalaisilla oli vilkas kaupankäyntikosketus, joka kattoi lähes koko Suomen. Vienalaiset laukkukauppiaat toivat kotiseudulle tietoja Suomen oloista ja veivät tietoja perinnerikkaasta Vienan kansan elämästä.

Kalevalan ilmestyminen ja Ilmari Kiannon Vienan kuvaukset avasivat Suomen kansan silmät ja tajunnan. Nuorena Pekka Pankkosessa syntyi kotiseuturakkausvoimalla, joka antoi sisällön koko hänen elämäntaivallelleen, jota kesti lähes 90 vuotta.

Hän kävi Uhtualla kaksi vuotta sen ajan koulua, jonka päätehtävänä oli karjalaisten venäläistäminen. Yksitoistavuotiaana hän monen muun vienalaispojan tavoin pääsi aloittamaan kauppauraansa rajan takana, Suomessa, aluksi Keuruulla. Hänessä oli voimakas opinhalu. V. 1899 hän suoritti suomalaisen kansakoulukurssin. Lisäksi hän harrasti itseopiskelua. Hän toimi kirjanpitäjänä Mäntässä, Vihdissä ja Rovaniemellä. V. 1905 hän perusti oman kaupan Petäjävvedelle. Vuosina 1910—1913 hän toimi kauppiana synnyinseudulla Uhtualla ja vuodet 1914—1915

kaupanhoitajana Kajaanissa. Vuonna 1915 hän perusti kaupan uudelleen Petäjävvedelle. Se oli viimeinen yrittys, jota hän hoiti rakkaudella yli 50 vuotta.

Kotiseutua, Karjalaa Pekka Pankkonen ei unohtanut missään vaiheessa. Rakkaus kotiseutuun, sen rikkaaseen kulttuuriin ja köyhissä taloudellisissa oloissa elävän kansan auttamisen halu antoivat hänelle voimaa ja uskoa epäitsekkäisiin ja pitkäaikaisiin ponnistuksiin. Hän tajusi, että tsaarinvallan toimenpitein Karjala venäläistyisi, sen sisin, oma kieli näivettyisi ja lopuksi tuhoutuisi.

Pekka Pankkonen oli vienankarjalaisten ensimmäisen valistusjärjestön innokas puuhaaja ja ohjelman laatija. Hän oli vuoden 1906 Vienan Karjalaisten Liiton perustavan (Vaasan) kokouksen sihteeri. Mainittakoon, että seuramme edeltäjäjärjestön johtotroikaan, kuuluivat uhtualaiset Aleksi Mitro ja Paavo Ahava.

Pekka Pankkosesta tuli innokas ja peloton köyhän karjalaisen kansanosan asianajaja. Hän esitti karjalaiset ajatuksensa rohkeasti tsaarinvallan taantumuksellisille vallanpitäjille.

Aikalaisensa Vasili Keynäs on hänestä lausunut: »Hänen nimensä liittyy läheisesti sekä Karjalan Sivistysseuran että koko Karjalan heimon valistus- ja vapautuspyrkimyksiin.»

Karjalan Sivistysseuran rahastonhoitajan tehtävästä hän luopui v. 1923. Kunniajäseneksi hänet kutsuttiin 9. 4. 1931, jolloin seura vietti 25-vuotisjuhlaansa. Tämänkin jälkeen hän toimi monin eri tavoin karjalaisten kulttuuri-rientojen parissa. Karjalainen heimohenki pysyi hänessä aina viime hetkiin saakka. Kun muiden lehtien lukeminen tuotti hänelle vaikeuksia, luki hän Karjalan Heimon silti kannesta kanteen. Kun tuokin ilo vanhuuden kohotessa piti lopettaa, lukutyötä jatkoi silloin Inkeri, uskollinen elämäntoveri.

Uudella kotiseudulla, Keski-Suomen Petäjävvedellä Pekka Pankkonen osallistui aktiivisesti oman alansa kehittämisen. Hän oli Kesko Oy:n perustajajäsen ja kuului useita vuosia Keskon Keski-Suomen piirin johtokuntaan. Hän toimi Keski-Suomen Tukkukauppa Oy:n johtokunnan puheenjohtajana, kuului Keski-Suomen Vähittäiskauppiasliiton johtokuntaan. Jyväskylän kauppa-kamari kutsui hänet kunniajäsenekseen.

P. Pankkonen otti osaa myös vapaaseen kansalaistoimintaan. Hän oli mm. kansakoulun johtokunnassa, seurakunnan tilintarkastajana, kirjaston johtokunnassa, sota-aikana työvoimapäällikkönä sekä Mannerheimliiton Petäjävveden osaston rahastonhoitajana 40 vuotta.

Sisimmältään Pekka Pankkonen oli kodin ihminen. »Ukin» rakastavaista sydäntä kiitollisina muistavat puoliso, lapset ja lastenlapset.

Pekka Pankkonen siunattiin haudan lepoon 14. 4. 71 omaisten, sukulaisten, heimolaisten ja tuttavapiirin saattelemana. Karjalan Sivistysseuran kukkalaitteen viimeisenä tervehdyksenä laskivat lehtori Maiju Keynäs ja opiskelija Kajo Vesänen.